

**Бойченко Катерина
Степанівна,**

к.е.н., доцент кафедри
економіки підприємств
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима
Гетьмана», Україна

Boichenko Kateryna,

Ph. D., associated professor
of the economic of enterprises
chair of the SHEE «Vadym
Hetman Kyiv National
Economic University», Ukraine

**ТРАНСФОРМАЦІЯ РОЗВИТКУ
ПІДПРИЄМСТВ В УМОВАХ
СИСТЕМНИХ КРИЗОВИХ
ЯВИЩ**

**TRANSFORMATION OF THE
ENTERPRISES DEVELOPMENT
IN THE SYSTEMIC CRISIS
PHENOMENA**

Анотація: У статті визначено сутність трансформації підприємства та його розвитку. Виокремлено ключові аспекти трансформації суб'єктів господарювання. Запропоновано напрями трансформації розвитку вітчизняних компаній

Ключові слова: трансформація, розвиток підприємства, антикризове управління

Summary: In the article the essence of transformation of the enterprise and its development were defined. The key aspects of enterprise transformation were determined. The ways of transformation for domestic companies were suggested

Key words: transformation, enterprise development, crisis management

Непередбачуваність умов зовнішнього середовища неминуче несе за собою зміну підходів в організації підприємницької діяльності з використанням системи антикризового управління. При цьому трансформуються і виникають нові вектори науково-технічної та виробничої діяльності компанії в таких напрямках, як організаційно-виробнича основа підприємницької діяльності, форми і методи організації виробничих процесів суб'єктів господарювання, проектування і вдосконалення організації виробництва на вітчизняних підприємствах в умовах кризи.

Одним із головних завдань трансформації розвитку підприємства з використанням системи антикризового управління є мінімізація негативних ефектів впливу кризи на соціально-економічні об'єкти, управління, а також розвиток основ підприємництва в цілому. У зв'язку з цим, актуальність теми даного дослідження визначається об'єктивною необхідністю у теоретично обґрунтованих і практично значущих розробках з метою вдосконалення основ розвитку компанії, що допомагають в умовах кризи мінімі-

зувати негативні наслідки деградації економіки, а також у ряді випадків не тільки зберегти, але й збільшити виробничий потенціал вітчизняних підприємств.

Проблеми подолання кризових явищ на підприємствах досліджували зарубіжні вчені: І. Ансофф, С. Г. Беляєв, І. А. Бланк, О. П. Градов, А. Г. Грязнова, А. П. Ковальов, Г. Саймон, Е. А. Уткін, Я. А. Фомін, Д. Форрестер, Д. Шим, Ю. В. Яковець та інші. Основу досліджень у даній сфері у вітчизняній науці було закладено науковими працями таких учених, як: І. П. Булєєв, Н. Ю. Брюховецька, В. А. Забродський, В. Я. Заруба, М. О. Кизим, Т. С. Клебанова, В. С. Король, Л. О. Лігоненко, О. І. Пушкар, О. О. Терещенко, А. М. Турило, О. М. Тридід та інші. Даними науковцями створено необхідний фундамент для продовження досліджень у напрямку повнішого визначення можливостей і перспектив застосування системи антикризового управління в процесі трансформації розвитку підприємств, а також практичних підходів до її вдосконалення.

Трансформація підприємства — це комплексні зміни, що забезпечують базові установки та цінності в компанії, і мають результатом ряд позитивних моментів: безперервні поліпшення результативності бізнесу, підвищення конкурентоспроможності, досягнення високого рівня адаптації до змін середовища функціонування в процесі розвитку і т. д.

Слід зауважити, що трансформація розвитку підприємства — це зміна стратегії поведінки, ключових цінностей у процесі діяльності, способів комунікації, що має сприяти формуванню лідируючих позицій у бізнесі та подоланню виникаючих криз [1].

За результатами проведених досліджень, серед ключових аспектів трансформації підприємств у процесі розвитку можна виокремити:

- перехід від вузької функціональної спеціалізації управлінських завдань до інтеграції в змісті та характері управлінської діяльності;

- дебюрократизація, тобто відмова від формалізації відносин та ієрархії, відокремлення функціональних і штабних ланок структури управління;

- скорочення кількості ієрархічних рівнів шляхом реорганізації великих централізованих підприємств у кілька невеликих або створення мережі підприємств;

- трансформація організаційних структур підприємств із ієрархічних (пірамідальних) у плоскі, із мінімальною кількістю

рівнів управління між керівництвом і безпосередніми виконавцями;

- здійснення децентралізації низки функцій управління, насамперед виробничих і збутових. Для цього в структурі підприємства створюються напіваавтономні чи автономні відділення, стратегічні бізнес-одиниці, що несуть відповідальність за прибутки і збитки;

- підвищення ролі інноваційної діяльності. Для цього в межах великих підприємств створюються інноваційні підрозділи, що орієнтуються на виробництво та самостійне просування на ринках нових виробів і технологій, а також підрозділів, що діють на принципах «ризикованого фінансування»;

- організація філіальних форм зв'язку між самим підприємством та іншими підприємствами, у тому числі шляхом створення внутрішніх ринків;

- створення автономних груп (команд), діяльність яких спрямована на розв'язання конкретних завдань, постійне підвищення творчої та виробничої віддачі персоналу [2].

Проведені дослідження дозволяють виокремити основні напрями трансформації розвитку вітчизняних підприємств:

- по-перше, внутрішнє зростання за рахунок використання власних ресурсів;

- по-друге, злиття, поглинання інших господарюючих суб'єктів з метою збільшення ресурсів і виходу на нові ресурсні та збутові ринки та ринки;

- по-третє, перерозподіл внутрішніх ресурсів, зосередження їх на пріоритетних напрямках діяльності та припинення здійснення неефективних напрямків функціонування, не забезпечених ресурсами. Може відбуватись шляхом продажу пакету акцій та активів, внутрішньої ліквідації або переорієнтації;

- по-четверте, відокремлення, передача видів діяльності, не забезпечених ресурсами, іншим виконавцям на договірній основі, через продаж або відділення активів.

Таким чином, перед вітчизняними промисловими підприємствами постали складні та відповідальні завдання, вирішення яких визначає майбутнє держави. Їх виконання залежить від спільних зацікавлених зусиль усіх учасників інноваційних процесів, які можуть долучитися до співпраці на взаємовигідних паритетних засадах з метою виконання окремих завдань для досягнення поставлених цілей розвитку. Для підвищення конкурентоспроможності промислових підприємств важлива їх активна участь у процесах творення нових підприємницьких мереж кластерного типу,

що створює умови для стрімкого нарощування потенціалу розвитку на новій технологічній базі з використанням ефективних ділових моделей, які зорієнтовані на задоволення потреб споживача.

Література

1. *Офицерова О.* Развитие организации через трансформацию лидеров [Електронний ресурс]. — Режим доступу: URL: <http://zexh.com/files/text/transpersonal.pdf>

2. *Бондарь Н. М.* Сучасні тенденції розвитку підприємств [Електронний ресурс]. — Режим доступу: URL: <http://www.trn.ua/articles/4724/>

УДК: 331.214.3:338.43

e-mail: olena.vasilyeva@gmail.com

Васильєва О. О.,
к.ф.-м.н., доцент,
Запорізький національний
технічний університет, Україна

Vasilyeva Olena,
candidate of physical and
mathematical science, associate
professor, Zaporozhye National
Technical University, Ukraine,

СУЧАСНІ РЕЗЕРВИ ПРОДУКТИВНОСТІ ПРАЦІ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ

THE MODERN RESERVES OF LABOUR PRODUCTIVITY OF AGRICULTURAL ENTERPRISES

Анотація. Визначено місце продуктивності праці в системі сталого розвитку сільськогосподарської галузі України як однієї з основних стратегічних умов економічного зростання. Запропоновано напрями зростання продуктивності праці через вдосконалення механізмів оплати праці, розвиток соціально-культурної сфери та кадрове забезпечення.

Ключові слова: сталий розвиток, сільськогосподарська галузь, персонал, продуктивність праці, мотивація, оплата праці.

Summary. The place of labor productivity in the system of sustainable development of the Ukrainian agricultural sector as one of its main strategic conditions of economic growth is determined. The directions on how to improve the labour productivity growth using the reimbursement mechanisms for the development of social and cultural facilities and staff are offered.

Key words: sustainable development, agricultural sector, staff, labor productivity, motivation, salary.

Україна за рахунок розвитку сільського господарства може стати лідером на світовому ринку продовольства, маючи потужний експортний продовольчий потенціал, що зумовлений наявні-